

Dato: 25. juni 2003

Byrådsak 150/03

Byrådet

Syns- og audiopedagogisk tjeneste i Hordaland - avtale om interkommunalt samarbeid

Hva saken gjelder:

Styret for Syns- og audiopedagogisk tjeneste i Hordaland har gitt tilslutning til forslag om avtale for det interkommunale samarbeidet om tjenesten. (Vedlegg) Styrets arbeid med utforming av avtaletekst har bl.a. tatt utgangspunkt i målsettingene om å oppnå:

- Klargjøring av deltakernes ansvar og premisser for samarbeid om tjenesten, jfr. kommunelovens kap. 5 Interkommunalt samarbeid § 27
- Formelt grunnlag for styrearbeidet, retningslinjer for styrets arbeid, sammensetning og oppnevning av styremedlemmer
- Klargjøring av roller og fullmakter som grunnlag for fordeling av arbeidsoppgaver mellom styret og daglig leder

Avtalen er primært en formalisering av eksisterende samarbeid, og vil ikke innebære endringer av økonomisk karakter for Bergen kommune. Avtale om samarbeid mellom Bergen kommune som vertskommune for Syns- og audiopedagogisk tjeneste i Hordaland og øvrige kommuner i Hordaland, samt Hordaland fylkeskommune, legges frem til politisk behandling i samsvar med kommuneloven § 27, pkt. 1.

Vedtakskompetanse:

Etter kommuneloven § 27 skal kommunestyret "selv" gjøre vedtak om opprettelse av interkommunalt samarbeid etter bestemmelsen.

Byrådet innstiller til bystyret å fatte følgende vedtak:

1. I medhold av kommunelovens § 27 godkjenner bystyret godkjenner avtalen mellom Bergen kommune - som vertskommune for Syns- og audiopedagogisk tjeneste i Hordaland - og øvrige kommuner i Hordaland, samt Hordaland fylkeskommune.
2. Avtalen sendes de samarbeidende kommuner og Hordaland fylkeskommune til godkjenning.
3. Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett får delegert fullmakt til å oppnevne Bergen kommunes representant (faglig-administrativ) i styret for Syns- og audiopedagogisk tjeneste i Hordaland.

Anne-Grete Strøm-Erichsen
Byrådsleder

Ruth Grung
Byråd for barnehage, skole og idrett

Vedlegg: Forslag til avtale mellom Bergen kommune som vertskommune for Syns- og audiopedagogisk tjeneste i Hordaland og øvrige kommuner i Hordaland, samt Hordaland fylkeskommune.

Saksutredning:

Innledning:

Styret for syns- og audiopedagogisk tjeneste i Hordaland startet arbeidet med utforming av vedtekter / avtaletekst på styremøtet 1. oktober 2002 med drøfting av behov, begrunnelser og målsettinger med hensyn til å formalisere samarbeidet mellom kommunene og Hordaland fylkeskommune. Kommuneadvokaten har bistått styret i arbeidet.

Saken har videre vært drøftet med utgangspunkt i utkast til avtale på styremøter 17.12.02, 30.01.03, 20.03.03 og 19.06.03.

Om tjenesten – organisering og styring

I 1970 ble det opprettet en synsklasse ved Haukeland skole, og de første årene var dette et kommunalt tilbud til elever i bergensskolen. I 1993 ble det i samråd med Utdanningsdirektøren etablert samarbeid om tjenesten mellom kommunene i Hordaland og Hordaland fylkeskommune.

Kommunene i Hordaland og fylkeskommunen samarbeider om tjenesten med faglige og økonomiske forpliktelser. Syns- og audiopedagogisk tjeneste i Hordaland har også samarbeidsavtale med statlige instanser (Vestlandet og Tambartun kompetansesenter) om fagstillinger (4 av i alt 14 fagstillinger). Tjenesten har hovedkontor i Bergen og to desentraliserte kontor (Stord og Voss) med to stillinger hver. Bergen kommune har arbeidsgiveransvar for samtlige ansatte i tjenesten.

Det har vært etablert et styre for tjenesten med representanter for kommunene, fylkeskommunen, staten, de ansatte og interesseorganisasjoner for syns- og hørselshemmede. Bergen kommune som vertskommune har hatt styreleder vervet. Det har vært praksis med administrativ oppnevning av Bergen kommune sin representant før påfølgende styremøte med valg og konstituering. I mange år var ass. skolesjef Svein Haukaas styreleder inntil Hillevi Runshaug overtok vervet i 2000.

Det er behov for et formelt grunnlag for styrearbeidet i tråd med krav i kommuneloven.

Målgrupper

Tjenesten har spisskompetanse innenfor syns- og hørselsfeltet og skal gi bistand til alle målgrupper syns- og hørselshemmede som har rett til opplæring etter lovverket eller har rettigheter ut fra Rikstrygdeverkets retningslinjer. Siden 1990-tallet har tjenesten blitt utbygget med flere stillinger, og dette har sammenheng med overføring av oppgaver fra statlige instanser, bl.a. Hjelpemiddelsentralen, til kommunalt nivå.

Hovedtyngden av arbeidet (over 60 %) omfatter barn og unge, og gruppen eldre syns-/hørselshemmede utgjør flertallet av antall brukere. Ved årsskiftet 2002/2003 va ca 3000 brukere under oppfølging. Tjenesten fører register over syns- og hørselshemmede i fylket.

Ansvarsområder

Tjenesten har ansvar for å ivareta:

- Utredning og kartlegging av hørsels- og synsfunksjoner.
- Faglige råd og rettleiding til brukere, foresatte, lærere og øvrig personell i barnehager, skoler og institusjoner, helsepersonell og arbeidsgiver, samt legge til rette og være

rådgivere ved praktiske og tekniske tiltak for barn, unge og voksne med særkilte behov i hjem, barnehage/skole/institusjon eller på arbeidsplass.

- Sakkyndig utredning for PPT i saker som gjelder syns-/hørselsproblematikk og foreta utprøving i forhold til alle kategorier syns-/hørselshjelpemidler, inkludert datateknisk og elektronoptisk utstyr.
- Delta i oppbygging av nettverk omkring brukere og mellom hjelpeinstansene.
- Utvikle og holde kurs for brukere, foresatte, personell i barnehager og skoler, helsepersonell og andre samarbeidspartnere.
- Tjenesten gir ikke direkte opplæring til brukere, med unntak av opplæring i bruk av utlånte elektronoptiske hjelpemidler og spesielle hørselshjelpemidler for eldre brukere.

Finansiering og budsjettfullmakter

Hensikten med disse retningslinjene er å klargjøre vertskommunens, styrets og daglig leders ansvar og rolle, samt sikre tydelig harmonisering med vertskommunens organisasjonsstruktur, fullmakter og styringslinjer for øvrig.

Avtaleteksten bygger på tidligere praksis når det gjelder finansiering, men med en endring fra elevtall til innbyggertall som grunnlag for fordeling av utgiftene mellom kommunene. Begrunnelsen for endringen er at innbyggertallet bedre speiler brukergruppene som tjenesten gir tilbud til. Økonomisk vil dette ikke ha spesielt utslagsgivende konsekvenser. Samarbeidsavtalen om en interkommunal tjeneste gir sannsynligvis bedre ressursutnyttelse enn drift i regi av enkeltkommuner.

Det vises til avtaleteksten for nærmere opplysninger om finansiering og fordelingsnøkler. Formuleringene i avtaleteksten under punkt 4 presiserer det faktiske forholdet mellom vertskommunen og de øvrige samarbeidspartnerne, som bygger på at Bergen kommune forskotterer driften av tjenesten, mens de øvrige refunderer sin andel etterskuddsvis.

Kommuneadvokaten peker på at denne ordningen gir en viss likviditetsulempe for Bergen kommune som det ikke gis kompensasjon for. Det er likevel ut fra en samlet vurdering lagt vekt på å videreføre tidligere refusjonsordning, og det er ikke foreslått å innføre rentepåslag.

Presiseringen i punkt 4, første avsnitt, om at Tjenestens årsbudsjett vedtas av Bergen bystyre, er også i tråd med tidligere praksis. Det pekes på at dette må forstås i sammenheng med avtalens punkt 5 Styre for Tjenesten, siste avsnitt, punkt 8 Styrets møter og 9 Årsmelding og regnskap.

Etter Kommunelovens § 27, pkt. 2d, skal vedtekter for interkommunalt styre inneholde bestemmelser om hvorvidt styret har myndighet til å ta opp lån eller på annen måte pådra deltakerne økonomiske forpliktelser. I avtalens punkt 5 er følgende innarbeidet: *"Styret har ikke myndighet til å ta opp lån eller på annen måte pådra deltakerne økonomiske forpliktelser."* Dette punktet må forstås ut fra avtalens pkt.14, 2. avsnitt, der det heter at *"Daglig leder ivaretar økonomisk og administrativt ansvar etter delegert myndighet ihht. Bergen kommunes instruksjer og reglementer og innenfor de vedtatte budsjetttrammer og fullmakter."* Dette punktet ivaretar også konsekvenser med hensyn til hvem som har fullmakt til å inngå kontrakter på vegne av tjenesten.

Byrådets vurdering

Byrådet mener det er viktig at samarbeidet blir formalisert i samsvar med kravene i kommuneloven. En avtale kan bidra til avklaring av forpliktelser og forutsetninger og gjennom dette gi bedre forankring og forutsigbarhet som grunnlag for utvikling av en kvalitativt god tjeneste.

Gjennom en god syns- og audiopedagogisk tjeneste kan kommunene få bedre mulighet til å sette inn riktig hjelp på et tidlig tidspunkt, og dette gir grunnlag for bedre resultater. Tidlig intervensjon med målrettet arbeid og relevant kompetanse, kan bidra til at behovet for spesialpedagogiske ressurser kan bli redusert gjennom skole-/livsløpet.

Tiltaksformer overfor voksne brukere er ofte knyttet til habilitering/rehabilitering i arbeidsmessig sammenheng og kan være både teoretisk og praktisk, for eksempel med arbeidstrening. Spesielt for synshemmede er det behov for praktisk tilrettelegging av fysisk miljø og hjelpemidler, samt orientering for bl.a. arbeidsgivere, veiledere og lærere.

Tiltak overfor eldre syns-/hørselshemmede bidrar til å bedre funksjonsevne og ferdigheter i forhold til dagliglivets gjøremål. Gjennom dette arbeidet kan behovet for andre offentlige hjelpetiltak reduseres, og muligheter og tidsrom for å bo i egen bolig kan økes. Dersom botid i egen bolig forlenges med ett år for fem personer, tilsvarer dette en innsparing på mellom femti og sytti prosent av årlige driftsutgifter for syns- og audiopedagogisk tjeneste i forhold til institusjonsplass for brukerne.

Byrådet mener det er svært viktig å satse på tjenester som bidrar til bedre funksjonsevne, mestring av dagliglivet og helseforebyggende innsats. Dette er med på å gi økt mening og livskvalitet.

Byrådet vil derfor legge et godt grunnlag gjennom samarbeidsavtalen for videreføring av Syns- og audiopedagogisk tjeneste i Hordaland.

AVTALE

mellom

Bergen kommune

**som vertskommune for
syns- og audiopedagogisk tjeneste i Hordaland**

og

**øvrige kommuner i Hordaland samt Hordaland
fylkeskommune**

1 Parter i avtalen

Bergen kommune påtar seg med denne avtalen å være vertskommune for syns- og audiopedagogisk tjeneste i Hordaland, heretter kalt Tjenesten.

De øvrige kommuner i fylket og Hordaland fylkeskommune gir tilskudd til Tjenesten og velger representanter til styret for Tjenesten som opprettes ihht. denne avtalen.

Staten ved Statlig spesialpedagogisk støttesystem kjøper tjenester tilsvarende fire årsverk. Tjenester som omfattes av dette, gjelder tjenester på statlig ansvarsområde.

2 Tjenestens innhold

Tjenesten skal samordne og legge til rette tiltak for å sikre opplæring/bistand i lokalmiljøet for brukere som har et hørsels- eller synsproblem og som har rettigheter i henhold til gjeldende lov- og regelverk.

Arbeidet omfatter bl.a.:

- utredning/kartlegging av hørsels- og synsfunksjoner
- faglig rådgiving og rettleiding til brukere, foresatte, lærere og øvrig personell i barnehager, skoler og institusjoner, helsepersonell og arbeidsgivere, samt legge til rette og være rådgivere ved praktiske og tekniske tiltak for barn, unge og voksne med særskilte behov i hjem, skole eller arbeidsplass
- være sakkyndig og utreder for PPT i saker som gjelder hørsels- og synsproblematikk
- utprøving i forhold til hjelpemidler for syns- og hørselshemmede – inkludert datatekniske og elektronoptisk utstyr
- gi opplæring til brukere av elektronoptiske hjelpemidler
- delta i oppbygging av nettverk omkring brukere og mellom samarbeidsinstanser
- utvikle og holde kurs for brukere, foresatte, personell i barnehager og skole, helsepersonell og andre samarbeidspartnere
- tjenesten fører register over hørsels- og synshemmede i fylket etter det til enhver tid gjeldende regelverk.

Tjenesten skal gi et helhetlig tilbud i henhold til sakkyndig vurdering i den utstrekning det er nødvendig og hensiktsmessig og i henhold til den prioritering som er vedtatt av styret.

Bistand skal gis uten urimelig ventetid. Gjennom avtalen mellom Bergen kommune og Statlig spesialpedagogisk støttesystem får samarbeidende kommuner tilgang til syns- og audiopedagogiske tjenester også på det statlige ansvarsområdet.

3 Arbeidsgiver- og økonomiansvar

Som vertskommune for samarbeidet og leverandør av tjenesten påtar Bergen kommune seg arbeidsgiveransvar for de ansatte i Tjenesten.

Bergen kommune har ansvaret for økonomiforvaltningen for Tjenesten herunder ansvar for Tjenestens budsjett og regnskap.

4 Tilskudd til tjenesten

Tjenestens årsbudsjett vedtas av Bergen bystyre.

Staten refunderer avtalt antall årsverk etter avtalt beløp som indeksreguleres årlig.

De samarbeidende kommuner forplikter seg til å dekke en andel av Bergen kommunes samlede utgifter for Tjenesten. På grunnlag av avsluttet årsregnskap refunderer de samarbeidende kommuner etterskuddsvis den resterende del av de samlede utgifter for Tjenesten etter følgende kostnadsnøkkel:

Tjenestens brutto driftsutgifter fratrukket sykelønnsrefusjon, statstilskudd og eventuelle egne salgsinntekter, utgjør beregningsgrunnlaget for fordeling av utgiftene mellom fylkeskommunen og kommunene.

Fylkeskommunen refunderer 20 % av 2/3 av beregningsgrunnlaget, det resterende fordeles på kommunene i forhold til deres innbyggertall pr. 31.12. i regnskapsåret i følge SSB's innbyggerstatistikk.

Dekning av utgifter til Bergen kommune som vederlag for tjenesten forfaller til betaling en gang årlig, 1. mai, og innbetales til Bergen kommune, Kemneren i Bergen kontonummer 5201 05 04880.

5 Styre for Tjenesten.

De samarbeidende kommuner er enige om å opprette et styre for Tjenesten. Styret skal i samsvar med avtalens pkt. 2 arbeide for:

- at tjenesten gir god, praksisnær og helhetlig faglig hjelp i samsvar med brukernes behov og rettigheter
- målrettet faglig og tverrfaglig samarbeid med andre instanser
- å gi retningslinjer i tråd med gjeldende lov og regelverk
- å holde fokus på kvalitet og vurderingssystemer

Styret skal behandle planer og budsjettforslag for tjenestens virksomhet, herunder årlig behandling av virksomhetsplan, perioderegnskap, årsregnskap og årsmelding og andre saker av stor betydning for tjenesten. Styret har ikke myndighet til å ta opp lån eller på annen måte pådra deltakerne økonomiske forpliktelser, jfr. pkt.14, 2. avsnitt. Saker av vesentlig betydning kan styret forelegge for samtlige samarbeidsparter til uttalelse.

6 Styrets sammensetning og oppnevning

Følgende representanter møter i styret:

- 2 representanter (faglig-administrative) oppnevnt av kommunene
- 1 representant (faglig-administrativ) oppnevnt av Hordaland fylkeskommune, Opplæringsavdelingen
- 1 representant oppnevnt av de ansatte i tjenesten
- 1 representant oppnevnt av Vestlandet kompetansesenter
- 1 representant oppnevnt av Interesse-/Brukerorganisasjoner for hørselshemmede
- 1 representant oppnevnt av Interesse-/Brukerorganisasjoner for synshemmede
- 1 representant (faglig-administrativ) oppnevnt av Bergen kommune som vertskommune

For hvert styremedlem oppnevnes et varamedlem.

Bergen kommunes representant er leder for styret.

Medlemmene i styret oppnevnes for to år om gangen. De to representantene for kommunene (utenom Bergen) oppnevnes i forbindelse med årlig felles konferanse for skoleansvarlige m.fl. i kommuner i Hordaland.

Det gis ikke godtgjørelse for styrearbeidet.

7 Møteplan for styret

Daglig leder skal i samarbeid med styreleder sette opp forslag til møteplan for året og for de enkelte styremøter. Det skal avholdes minst 2 møter pr. år.

8 Styrets møter

Styret skal som hovedregel behandle saker i møtet. Årsregnskap, årsmelding og budsjett skal alltid behandles i møte.

Det enkelte styremedlem kan kreve at styret behandler bestemte saker.

Styret kan treffe beslutning om en halvdel av medlemmene er til stede eller deltar i styrebehandlingen. Styret kan ikke treffe beslutning uten at alle medlemmer såvidt mulig er gitt anledning til å delta i behandlingen av saken. En beslutning krever at et flertall av de styremedlemmer som deltar i behandlingen av en sak, har stemt for. Ved stemmelikhet gjelder det som styreleder har stemt for.

9 Årsmelding og regnskap

Årsmelding og årsregnskap forelegges styret som avgir innstilling til Bergen kommune.

10 Innkalling

Styret skal innkalles skriftlig med minst 8 dagers varsel. Innkallingen skal inneholde saksliste og vedlegges saksdokumenter som ikke tidligere er sendt ut. Ekstraordinært møte innkalles på hensiktsmessig måte og med nødvendig frist.

Styret skal innkalles når styreleder, daglig leder eller minst halvparten av medlemmene krever at styret skal behandle en bestemt sak.

Styremedlemmene har plikt til å melde fra om eventuelt forfall umiddelbart, slik at varamedlem kan innkalles med rimelig varsel.

11 Saksforberedelse

Daglig leder forbereder saker i samarbeid i med styreleder. En sak skal forberedes og fremlegges slik at styret har et tilfredsstillende behandlingsgrunnlag, herunder med forslag til vedtak.

12 Protokoll

Daglig leder eller den styret utpeker, skal føre protokoll fra styremøtene. Protokollen skal angi:

- Tid og sted for møtet
- Deltakerne
- Om styremøtet oppfyller krav til innkalling og vedtaksførhet
- Behandlingsmåten
- Styrets vedtak
- Resultat av stemmegiving
- Eventuelle hovedpunkter i styrets drøftinger utover saksdokumentene
- Underskrift av daglig leder og godkjenning av protokoll i førstkommende møte
- Merknader fra styremedlemmer eller daglig leder kan kreves inntatt i protokollen.

13 Taushetsplikt

Styrets medlemmer har taushetsplikt med hensyn til taushetsbelagte opplysninger de blir kjent med vedrørende tjenesten og tjenestens brukere.

14 Daglig leder

Daglig leder står for den daglige ledelse av Tjenesten og er underlagt den til enhver tid gjeldende organisasjonsstruktur i Bergen kommune.

Daglig leder ivaretar økonomisk og administrativt ansvar etter delegert myndighet ihht. Bergen kommunes instruksjer og reglementer og innenfor de vedtatte budsjettammer og fullmakter.

Daglig leder redegjør for styret om virksomheten, utvikling og vurdering, samt økonomistyring.

Daglig leder skal utarbeide saksframlegg og i samråd med styreleder forberede styremøtene.

15 Avtalens varighet, oppsigelse

Denne avtale gjelder fram til den blir oppsagt og oppsigelsesfristen utløper.

En oppsigelse må meddeles og være mottatt av Bergen kommune innen utgangen av februar måned, og oppsigelsen løper da til utgangen av kalenderåret.

Det utbetales ikke utløsningssum ved opphør av avtaleforhold.

Oppsigelse av avtale om interkommunalt styre kan bringes inn for departementet.

16 Politisk godkjenning

Denne avtale skal med hjemmel i kommunelovens § 27 om interkommunalt samarbeid godkjennes av kommunestyrene i samtlige kommuner som deltar i samarbeidet.

Bergen kommune mottar utskrift av protokoll som viser at hver enkelt kommune og fylkeskommunen har godkjent denne avtale.